

ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Městský soud v Praze rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Ladislava Hejtmánka a soudkyně JUDr. Hany Kadaňové, Ph.D. a JUDr. Naděždy Treschlové ve věci

žalobce: [redacted]
sídlem [redacted]
proti
žalovanému: **Ministerstvo životního prostředí**
sídlem Vršovická 1442/65, Praha 10

v řízení o žalobě proti rozhodnutí žalovaného ze dne 6. 3. 2019, č.j. MZP/2019/510/374

takto:

- I. Žaloba se zamítá.**
- II. Žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení.**

Odůvodnění:

I. Vymezení věci

- 1 Žalobce se podanou žalobou domáhá přezkoumání v záhlaví označeného rozhodnutí žalovaného ze dne 6. 3. 2019, č.j. MZP/2019/510/374 (dále též „napadené rozhodnutí“), jímž ministerstvo životního prostředí (dále jen „žalovaný“, kterým je obecně označován i správní orgán 1. stupně, nemá-li rozlišení význam pro kontext odůvodnění“), zamítlo jeho odvolání a potvrdilo rozhodnutí České inspekce životního prostředí (dále též „Inspekce“ nebo „správní orgán 1. stupně“) ze dne 19. 12. 2018 č.j. ČIŽP/42/2018/8450 (dále též „prvostupňové rozhodnutí“), kterým byla žalobci uložena pokuta ve výši 200.000 Kč za přestupek dle ust. § 88 odst. 1 c) zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů (dále jen

„zákon o ochraně přírody a krajiny“), a za přestupek dle ust. § 88 odst. 1 písm. e) zákona o ochraně přírody a krajiny, a dále byla žalobci uložena povinnost nahradit náklady řízení paušální částkou 1.000 Kč.

- 2 Přestupku podle ust. § 88 odst. 1 písm. c) zákona o ochraně přírody a krajiny (dále též „přestupek č. 1“) se dle napadeného rozhodnutí žalobce dopustil tím, že v dubnu 2018 prostřednictvím společnosti [REDAKCE], pokácel dva kusy lip o průměrech pařezů 50 x 50 a 56 x 44 cm rostoucích na pozemku p.č. 1938/1, k.ú. Blatná, pro které nebylo vydáno povolení ke kácení příslušnými orgány ochrany přírody;
- 3 přestupku podle ust. § 88 odst. 1 písm. e) zákona o ochraně přírody a krajiny (dále též „přestupek č. 2“) se dle napadeného rozhodnutí žalobce dopustil tím, že v dubnu 2018 nedovoleně zasáhl do přirozeného vývoje zvláště chráněných druhů živočichů páchník hnědý (*Osmoderma eremita*) a kovařík rezavý (*Elater ferrugineus*) tím, že prostřednictvím společnosti [REDAKCE] pokácel sedm kusů dřevin – šest lip rostoucích na pozemku p.č. 653/2, k.ú. Hněvkov u Mackova a jeden kus lípy rostoucí na pozemku p.č. 1938/1, k.ú. Blatná, které byly biotopem těchto druhů, a to aniž byla vydána výjimka ze zákazů u zvláště chráněných živočichů podle ust. § 56 zákona o ochraně přírody a krajiny.

II. Obsah žaloby

- 4 Žalobce v podané žalobě nejprve obecně namítl nepřezkoumatelnost prvostupňového i napadeného rozhodnutí pro nedostatek důvodů, rozpor s ust. § 3 zákona č. 500/2004 Sb., správního řádu, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „správní řád“), které žalovanému ukládá postupovat tak, aby byl zjištěn stav věci, o němž nejsou důvodné pochybnosti, nezohlednění důvodů a skutečností namítaných žalobcem ve správním řízení, nevypořádání se s předloženými důkazy a návrhy, a konečně nesprávné posouzení věci po právní stránce.
- 5 K přestupku č. 1 žalobce namítl, že se jej nedopustil, neboť při kácení dvou lip jednal zcela v souladu s právními předpisy. Objasnil, že o pokácení obou lip rozhodl odpovědný pracovník žalobce společně s arboristou společnosti [REDAKCE] v dubnu roku 2018 za situace, kdy jejich stavem byl zřejmě a bezprostředně ohrožen život a zdraví účastníků silničního provozu na frekventované komunikaci a hrozila škoda značného rozsahu v případě pádu těchto stromů, neboť na místě zjistili, že některé jiné stromy, na které bylo v dané lokalitě vydáno povolení ke kácení (v 1. naléhavostní třídě) v období mezi vydáním povolení ke kácení a ještě před jejich návštěvou této lokality samovolně spadly. Konkrétně došlo k pádu tří stromů rostoucích u silnice 1/20 (E49): lípy, akátu a olše. Uvedené vyplývá i z emailové korespondence s obyvatelkou dané lokality, která informovala o samovolném pádu jiných dvou vzrostlých stromů na zahradu jejího domu a současně vyjadřovala obavy o svůj život a zdraví, resp. o majetek, resp. apelovala na bezodkladnou reakci žalobce. Obě předmětné lípy byly odpovědným pracovníkem žalobce a arboristou společnosti [REDAKCE] shodně vyhodnoceny jako vysoce rizikové, a to jak na místě, tak podle dendrologického hodnocení; na kácení zjevně existoval veřejný zájem na odstranění nebezpečného a protiprávního stavu, což nepopírá ani žalovaný; jiná odpovědná a zákonná varianta řešení akutní a nebezpečné situace, která by odvrátila bezprostřední hrozbu pádem, zlomem nebo např. vývratem stromů na vozovku, než jejich okamžité pokácení, podle žalobce neexistovala. Za situace, kdy stromy ve stejné lokalitě samovolně hromadně padaly, nebylo možné řešit týdny administrativní povolení. Odpovědný pracovník žalobce byl na místě povinen učinit vše pro to, aby nebyl ohrožen život a zdraví účastníků silničního provozu, a aby nebyl narušován veřejný pořádek; v opačném případě by porušil své zákonné povinnosti (nejen pracovníprávní) a veškerou odpovědnost za případně způsobené škody na zdraví, majetku, vč. odpovědnosti trestní, by nesl sám.

- 6 Žalobce je tak přesvědčen o nezbytnosti upřednostnění veřejného zájmu na bezpečnosti provozu na pozemních komunikacích, na ochraně života a zdraví, a nutnosti rizikové dřeviny v souladu s ust. § 8 odst. 4 zákona o ochraně přírody a krajiny pokácet. Vykácením stromů bylo odvráceno bezprostřední nebezpečí přímo hrozící zájmům chráněným zákonem a tímto jednáním nebyl způsoben stejně závažný následek než ten, který hrozil (smrt osob, škoda na majetku velkého rozsahu).
- 7 Žalobce dále namítl, že neporušil ani povinnost oznámit provedení kácení obou lip orgánu ochrany přírody do 15 dnů od provedení kácení dle ust. § 8 odst. 4 zákona o ochraně přírody a krajiny. Učinil tak ústně, dodatečně z opatrnosti dne 18. 10. 2018 i písemně. Ústní oznámení bylo dle žalobce možné, ve věci těchto dvou pokácených lip bylo bezprostředně před kácením vedeno řízení o povolení ke kácení s uvedením veškerých náležitostí, specifikace obou dřevin byla nepochybně v předmětném řízení obecním úřadem postavena na jisto, a pokud by ústní oznámení o kácení nemělo veškeré náležitosti, bylo povinností obecního úřadu žalobce vyzvat k odstranění vad, resp. jej poučit o nedostacích oznámení, což se nestalo.
- 8 Dále žalobce namítl, že sám žalovaný dne 25. 3. 2018 konstatoval špatný zdravotní stav obou dřevin a vyslovil předpoklad, že při zachování na místě by nebyly schopny regenerace, což by mohlo vyústit v nutnost jejich pokácení a při dalším zhoršení jejich zdravotního stavu by žalovaný souhlas k pokácení vydal. Tvrzení žalovaného, že v průběhu krátkého období od 25. 3. 2018 do 5. 4. 2018 nemohlo dojít k bezprostřední změně stavu dřevin, žalobce vyvrací námitkou, že v daném místě v tomto krátkém období došlo k samovolnému pádu hned několika jiných stromů, které nebyly příslušným orgánem ochrany přírody vyhodnoceny jako určené k pokácení v nálehavostní třídě 0 (havarijní stav), ale jen v 1. nálehavostní třídě (tedy na základě povolení).
- 9 Žalobce odmítl řešení krizové situace navržené žalovaným, tj. podáním odvolání proti rozhodnutí o nepovolení kácení předmětných lip nebo podáním nové žádosti o povolení ke kácení předmětných lip jako nemožné z časových důvodů, vzhledem k zřejmé bezprostřední nebezpečnosti situace.
- 10 K přestupku č. 2 žalobce namítl, že není osobou odpovědnou ze spáchání přestupku dle ust. § 88 odst. 1 písm. e) zákona o ochraně přírody a krajiny, neboť nebyl subjektem, který kácení podle pravomocného povolení provedl. Žalobce vzhledem k rizikovému stavu stromů v dané lokalitě vypsal zadávací řízení na zakázku malého rozsahu. Rozsah kácení v zadávacím řízení zcela odpovídal pravomocnému povolení ke kácení. Samotnou činnost kácení pak zcela v rámci pravomocného povolení vykonal profesionál v oboru vzešlý ze zadávacího řízení na veřejnou zakázku. Dle judikatury Nejvyššího správního soudu (rozsudek ze dne 9.12. 2011 č.j. 2 As 26/2010-98, rozsudek ze dne 19. 7. 2012, č.j. 1 As 87/2012-40) nenese sankční odpovědnost ten, kdo měl, coby investor, povinnost obstarat příslušné souhlasy a povolení, ale ten, kdo na základě smluvního vztahu s ním posuzované činnosti fakticky prováděl. Dle soudu „profesionál“ musí počítat při své činnosti s možností zásahů do zájmů chráněných zákonem o ochraně přírody a krajiny a musí být obeznámen s platnou úpravou, je proto na něm, aby se případně sám informoval u příslušného orgánu ochrany přírody o tom, zda bylo příslušné povolení vydáno atp. Pokud tak neučinil a spoléhal na to, že zadavatel veřejné zakázky měl vyřešena všechna veřejnoprávní povolení, nemůže tuto situaci hojit před správními soudy. V daném případě není sporné, že samotné provádění kácení dřevin prováděla osoba odlišná od žalobce, a to profesionál v oboru.
- 11 Žalobce namítl, že se smluvně nezavázal plnit zákonné povinnosti za vysoutěženého profesionála; pokud označil stromy k vykácení, pak tyto stromy „nevybíral“ a označení stromů barvou nemělo vliv na rozsah kácení. Konkrétní stromy byly označeny v pravomocném rozhodnutí o povolení kácení a žalobce neměl žádnou možnost ovlivnit jejich výběr ani neoznačil jiné stromy, než na které se vztahovalo pravomocné povolení. Odmítl, že vysoutěžený profesionál jednal jako jeho nástroj. Pokud by vysoutěžený profesionál povinnost obstarat

příslušné souhlasy a povolení splnil, nebo pokud by odmítl kácení provést z důvodu absence těchto příslušných souhlasů a povolení, ke kácení by nedošlo.

- 12 Dále žalobce namítl, že ani materiální stránka přestupku nebyla naplněna, když nedošlo k naplnění míry společenské škodlivosti, která musí být alespoň rovna typové společenské škodlivosti předpokládané skutkovou podstatou deliktu. Žalovaný sám uvedl, že v případě požádání by s velkou mírou pravděpodobnosti byla výjimka pro zásah do dřevin vydána, ovšem téměř s jistotou by byly stanoveny podmínky pro zmírnění dopadu zásahu na zvláště chráněné druhy, tak jak již bylo učiněno v minulosti. Konkrétně by se mohlo jednat o ošetření dřevin ořezem na torza, čímž by došlo ke snížení těžiště dřevin a zmírnění rizika statického selhání, v krajním případě by mohlo dojít i k povolení pokácení dřevin, ovšem za podmínky, že kmeny budou buď ponechány na místě, což bývá pro populaci výhodnější, nebo převezeny na jinou vhodnou lokalitu, to vše za předem určených jasných podmínek a pod dohledem orgánů ochrany přírody. Žalobce v této souvislosti uvedl, že v daném případě byly kmeny stromů, které byly Agenturou ochrany přírody a krajiny označeny jako možný či reálný biotop páchníka, nebyly zničeny, žalobce se společností [REDAKCE], a ve spolupráci s Inspekcí tyto kmeny přemístili na vhodnou určenou lokalitu pro dokončení vývoje zvláště chráněných druhů brouků. Tím bylo zamezeno ztrátám jedinců daných zvláště chráněných druhů a současně fakticky dosaženo řešení nastíněného žalovaným.
- 13 Dále žalobce namítl, že při hodnocení materiální stránky přestupku nebylo dostatečně zohledněno, že kácení dotčených dřevin rostoucích mimo les bylo prováděno na základě pravomocných rozhodnutí o povolení kácení dřevin, kácení bylo provedeno z důvodu zajištění bezpečnosti silničního provozu, na kácení existoval veřejný zájem na odstranění nebezpečného stavu, žalobce (stejně jako společnost [REDAKCE]) s Inspekcí spolupracoval, plnil pokyny Inspekce, poskytoval jí maximální součinnost. Všechny tyto skutečnosti dle žalobce společně snižují míru společenské škodlivosti jednání žalobce pod úroveň typové společenské odpovědnosti předpokládané skutkovou podstatou daného přestupku.
- 14 V závěru podané žaloby žalobce učinil její nedílnou součástí svá veškeré dosavadní písemná i ústní vyjádření a vznesené námítky.

III. Vyjádření žalovaného

- 15 Žalovaný ve vyjádření k žalobě s podanou žalobou nesouhlasil a navrhl její zamítnutí. Vzhledem k podobnosti námitek vznesených v průběhu správního řízení a námitek žalobních odkázal na odůvodnění prvostupňového i napadeného rozhodnutí a věcně se vyjádřil stejně jako v napadeném rozhodnutí.

IV. Posouzení žaloby Městským soudem v Praze

- 16 Při jednání, které se před Městským soudem v Praze konalo dne 20. 10. 2021, účastníci řízení setrvali na svých dosavadních stanoviscích, žalobce doplnil, že navrhuje zrušit též prvostupňové rozhodnutí.
- 17 Městský soud v Praze přezkoumal žalobou napadené rozhodnutí a jemu předcházející řízení před správním orgánem z hlediska žalobních námitek, uplatněných v podané žalobě, podle skutkového a právního stavu, který tu byl v době vydání napadeného rozhodnutí (ust. § 75 zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního, ve znění pozdějších předpisů – dále jen „s. ř. s.“).
- 18 Po provedeném řízení Městský soud v Praze dospěl k závěru, že žaloba není důvodná.

- 19 Před samotným přezkumem Městský soud v Praze považuje za potřebné zdůraznit, že správní soudnictví je ovládáno dispoziční zásadou. Obsah, rozsah a kvalita žaloby tak předurčují obsah, rozsah a kvalitu následného soudního rozhodnutí. Úlohou žalobce je v žalobě uvést jím spatřované skutkové či právní důvody nezákonnosti napadeného rozhodnutí (srov. ust. § 71 odst. 1 písm. d) s. ř. s.) a vymezit tak rozsah soudního přezkumu. V daném případě je napadeným rozhodnutím správní rozhodnutí, kterým žalovaný rozhodl o odvolání proti rozhodnutí Inspekce o uložení pokuty žalobci. Žalobce však podstatný text žaloby doslova přejal z obsahu odvolání, případně pouze upravil terminologii použitou v odvolání tak, aby lépe odpovídala následnému soudnímu řízení (termín „odvolatel“ změnil na termín „žalobce“ a podobně). Žalobci samozřejmě nic nebrání zopakovat odvolací námitky v případech, kdy je žalovaný dostatečně nevypořádal, popřípadě není-li žalobce se skutkovým či právním posouzením těchto námitek spokojen, vždy by však mělo být z obsahu žaloby jednoznačně patrné, které konkrétní závěry žalovaného pokládá za nedostatečné, nezákonné či nesprávné. V nyní posuzované žalobě tak žalobce měl namísto přeformulace odvolání a doslovného okopírování argumentů již uplatněných v odvolání předložit spíše oponenturu napadeného rozhodnutí a vymezit se proti způsobu, jakým žalovaný vypořádal odvolací námitky, resp. uvést, v čem konkrétně podle jeho názoru žalovaný pochybil. Neobsahuje-li žaloba takovou argumentaci, může se soud zabývat posouzením zákonnosti napadeného rozhodnutí jen v rovině obecné. V opačném případě by totiž popřel dispoziční zásadu a namísto žalobce by v podstatě domýšlel, v čem konkrétně je napadené rozhodnutí nesprávné. Jinými slovy, pokud žalobce v žalobních bodech neprezentoval dostatečně konkrétní argumenty vedoucí ke zpochybnění důvodů napadeného rozhodnutí, nemusí soud hledat způsob pro alternativní a originální vyjádření závěrů, k nimž již dospěl žalovaný.
- 20 Nelze též zapomínat, že není smyslem soudního přezkumu stále dokola podrobně opakovat již jednou vyřčené, a proto bude městský soud v případech shody mezi názorem soudu a odůvodněním žalobou napadeného rozhodnutí odkazovat na toto odůvodnění (k tomu srov. např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 27.7.2007, č.j. 8 Afs 75/2005-130, publikovaný pod č. 1350/2007 Sb. NSS, či rozsudky téhož soudu ze dne 2. 7. 2007, č. j. 4 As 11/2006-86, ze dne 29.3.2013, č.j. 2 Afs 37/2012-47, a ze dne 30.6.2014, č.j. 8 Azs 71/2014-49). Tuto praxi aproboval i Evropský soud pro lidská práva ve věci Helle proti Finsku (rozhodnutí ze dne 19.12.1997, č. 20772/92, odst. 59 - 60), jakož i Ústavní soud (srov. např. usnesení Ústavního soudu ze dne 27.7.2011, sp.zn. II. ÚS 752/10, a usnesení téhož soudu ze dne 6.6.2013, sp.zn. II. ÚS 2454/12, usnesení ze dne 4.7.2012, sp.zn. III. ÚS 1972/12, usnesení ze dne 14.10.2013, sp. zn. IV. ÚS 2266/12, ze dne 15.10.2013, sp.zn. IV. ÚS 3391/12 atd.).
- 21 K odkazu žalobce na veškerá dosavadní písemná i ústní vyjádření a vznesené námitky, kdy žalobce tato podání učinil „nedílnou součástí žaloby“, Městský soud v Praze zmiňuje rozhodnutí Vrchního soudu v Praze (tehdy jakožto soudu správního) č.j. 7 A 147/1999 – 35 ze dne 27. 12. 2001, dle kterého se soud v řízení o správní žalobě nemůže zabývat námitkami, které žalobce uplatnil v rozkladu podaném ve správním řízení, byť i na ně v žalobě sumárně odkázal. Je třeba, aby žalobce tvrzené důvody nezákonnosti v žalobě explicitně uvedl. To je zákonnou náležitostí žaloby a jen tímto způsobem mohou být vymezeny hranice soudního přezkumu zákonnosti aktu. Dosud uplatněná podání žalobce v projednávané věci směřovala proti kontrolním zjištěním a proti prvostupňovému rozhodnutí Inspekce, žaloba naproti tomu napadá rozhodnutí žalovaného o odvolání žalobce. Tvrzené důvody nezákonnosti je proto třeba v žalobě výslovně uvést, nepostačí pouze odkázat na námitky dosud vznesené a učinit je „součástí žaloby“. Pokud žalobce konkrétní námitky v žalobě výslovně neuvedl, nemůže je městský soud vypořádat.
- 22 Nejprve se Městský soud v Praze zabýval obecně vznesenou námitkou nepřezkoumatelnosti napadeného rozhodnutí. Soud k této námitce předesílá, že zrušení správního rozhodnutí pro nepřezkoumatelnost je vyhrazeno závažným vadám správních rozhodnutí, kdy pro absenci důvodů či pro nesrozumitelnost skutečně nelze správní rozhodnutí meritorně přezkoumat.

Nepřezkoumatelnost pro nedostatek důvodů musí být vykládána ve svém skutečném smyslu, tj. jako nemožnost přezkoumat určité rozhodnutí pro nemožnost zjistit v něm jeho obsah nebo důvody, pro které bylo vydáno (srov. usnesení rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 19. 2. 2008, č.j. 7 Afs 212/2006-76). Na odůvodnění rozhodnutí správních orgánů tak nelze klást nepřiměřeně vysoké požadavky. Není přípustné institut nepřezkoumatelnosti rozšiřovat a vztáhnout jej i na případy, kdy se například správní orgán podstatou námitky účastníka řízení řádně zabývá a vysvětlí, proč nepovažuje argumentaci účastníka správnou, byť výslovně v odůvodnění rozhodnutí nereaguje na všechny myslitelné aspekty vznesené námitky a dopustí se dílčího nedostatku odůvodnění (viz například rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 17. 1. 2013, č.j. 1 Afs 92/2012-45, bod 28). Pro dílčí pochybení v odůvodnění není tedy rozhodnutí nepřezkoumatelné, kdy je také třeba vzít v potaz, že správní řízení tvoří jeden celek a orgánu druhého stupně nic nebrání v tom se pouze ztotožnit a odkázat na odůvodnění prvoinstančního rozhodnutí.

- 23 Nepřezkoumatelnost ve výše uvedeném smyslu městský soud u napadeného rozhodnutí neshledal. Městský soud konstatuje, že žalovaný v napadeném rozhodnutí i Inspekce v prvostupňovém rozhodnutí odpovídajícím způsobem předestřeli své úvahy a vysvětlili, proč dospěli k vyčteným závěrům o naplnění skutkové podstaty obou přestupků. Správní orgány konkrétně uváděly, jaké důkazy prováděly, jak je hodnotily, jaká skutková zjištění z nich vyvodily, vypořádaly se též se všemi podstatnými odvolacími námitkami (ostatně žalobce ani v žalobě neoznačuje konkrétní odvolací námitku, kterou by žalovaný v napadeném rozhodnutí opomněl vypořádat). Závěry správních orgánů jsou dle přesvědčení soudu jednoznačné a nevzbuzují jakékoli pochybnosti nad tím, jakými úvahami byly správní orgány ve svém rozhodování vedeny. Soud tedy neshledal námitku nepřezkoumatelnosti napadeného rozhodnutí důvodnou.
- 24 Při vypořádání ostatních žalobních námitek městský soud vyšel z následující právní úpravy.
- 25 Podle ust. § 8 odst. 1 zákona o ochraně přírody a krajiny je ke kácení dřevin nezbytné povolení orgánu ochrany přírody, není-li dále stanoveno jinak. Povolení lze vydat ze závažných důvodů po vyhodnocení funkčního a estetického významu dřevin. Povolení ke kácení dřevin na silničních pozemcích může orgán ochrany přírody vydat jen po dohodě se silničním správním úřadem.
- 26 Podle odst. 4 téhož ustanovení povolení není třeba ke kácení dřevin, je-li jejich stavem zřejmě a bezprostředně ohrožen život či zdraví nebo hrozí-li škoda značného rozsahu. Ten, kdo za těchto podmínek provede kácení, oznámí je orgánu ochrany přírody do 15 dnů od provedení kácení.
- 27 Podle ust. § 88 odst. 1 písm. c) zákona o ochraně přírody a krajiny se právnická nebo podnikající fyzická osoba dopustí přestupku tím, že poškodí nebo zničí bez povolení dřevinu nebo skupinu dřevin rostoucích mimo les.
- 28 Podle ust. § 50 odst. 2 zákona o ochraně přírody a krajiny je zakázáno škodlivě zasahovat do přirozeného vývoje zvláště chráněných živočichů, zejména je chytat, chovat v zajetí, rušit, zraňovat nebo usmrcovat. Není dovoleno sbírat, ničit, poškozovat či přemísťovat jejich vývojová stádia nebo jimi užívaná sídla. Je též zakázáno je držet, chovat, dopravovat, prodávat, vyměňovat, nabízet za účelem prodeje nebo výměny.
- 29 Podle ust. § 56 odst. 1 zákona o ochraně přírody a krajiny výjimky ze zákazů u památných stromů a zvláště chráněných druhů rostlin a živočichů podle § 46 odst. 2, § 49 a 50 v případech, kdy jiný veřejný zájem převažuje nad zájmem ochrany přírody, nebo v zájmu ochrany přírody, povoluje na žádost toho, kdo zamýšlí uskutečnit škodlivý zásah, orgán ochrany přírody. U zvláště chráněných druhů rostlin a živočichů, které jsou předmětem ochrany podle práva Evropských společenství, lze výjimku podle věty první povolit jen tehdy, pokud je dán některý z důvodů uvedených v odstavci 2, neexistuje jiné uspokojivé řešení a povolovaná činnost neovlivní dosažení či udržení příznivého stavu druhu z hlediska ochrany. V pochybnostech o škodlivosti zamýšleného zásahu lze požádat o poskytnutí předběžné informace podle správního řádu.

- 30 Podle ust. § 88 odst. 1 písm. e) zákona o ochraně přírody a krajiny se právnická nebo podnikající fyzická osoba se dopustí přestupku tím, že usmrcuje nebo chová ptáky s výjimkou těch, kteří mohou být loveni, nebo zvláště chráněné živočichy bez povolení, anebo jinak nedovoleně zasahuje do jejich přirozeného vývoje.
- 31 Podle ust. § 88 odst. 3 zákona o ochraně přírody a krajiny lze za přestupek uložit pokutu do 1.000.000 Kč, jde-li o přestupek podle odstavce 1.
- 32 K první žalobní námitce, v níž žalobce napadá závěr žalovaného o naplnění skutkové podstaty přestupku č. 1, neboť dle žalobce byly naplněny předpoklady pro postup podle ust. § 8 odst. 4 zákona o ochraně přírody a krajiny, městský soud uvádí následující.
- 33 Soud předně vycházel ze skutkového stavu, který je mezi účastníky nesporný a je zdokumentován i ve správním spise, že žalobce předmětné dřeviny v rozhodném období pokácel bez vydaného povolení příslušného orgánu ochrany přírody.
- 34 Po posouzení skutkových okolností dané věci dospěl soud k závěru, že v daném případě předpoklady pro postup podle ust. § 8 odst. 4 zákona splněny nebyly, neboť nebyla tvrzena, potažmo prokázána, zřejmost a bezprostřednost ohrožení života či zdraví nebo hrozby škody značného rozsahu (srovnej například: rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 7. 8. 2003 č.j. 5 A 27/2001-34). Ačkoliv žalobce již v průběhu správního řízení (viz námitka proti kontrolním zjištěním došlá Inspekci dne 15. 10. 2018, protokol o ústním jednání ze dne 8. 11. 2018, doplnění odvolání došlé Inspekci dne 24. 1. 2019) obecně namítal, že zde existovaly skutečnosti týkající se stavu dřevin v době jejich kácení, které by odůvodňovaly takový postup, žalobce stav dřevin blíže nespecifikoval a ani důkazy prokazující stav dřevin nepředložil. Z podkladů shromážděných žalovaným v průběhu správního řízení přitom nevyplývá, že by stav dřevin byl takový, aby zřejmě a bezprostředně hrozil jejich pád.
- 35 Žalovaný po provedeném odborném posouzení zjištění (získaných na základě rozhodnutí o neudělení povolení k pokácení obou předmětných dřevin, kontrolního šetření, včetně fotodokumentace, ústního jednání, komunikace se společností [REDAKCE]) dospěl k závěru, že dřeviny byly před kácením v poměrně špatném stavu, avšak ne natolik, aby byl odůvodněn postup dle ust. § 8 odst. 4 zákona. Žalovaný v napadeném rozhodnutí podrobně popsal průběh správního řízení i skutková zjištění, která podrobil právnímu hodnocení. Soud se s úvahami žalovaného (str. 7, 8 prvostupňového rozhodnutí a str. 8 až 11 napadeného rozhodnutí) shoduje, v podrobnostech na ně odkazuje a dodává, že k postupu dle ust. § 8 odst. 4 zákona je třeba přistoupit tehdy, jedná-li se o stav, kdy hrozí akutní nebezpečí z prodlení a nelze čekat na vydání povolení ke kácení dle 1 odstavce. Je tedy rozhodné, kdy k defektu může dojít. V daném případě ze správního spisu nevyplývá, že by se jednalo o situaci vykazující v době kácení dřevin takovou bezprostřední hrozbu. Vzhledem k tomu, že v době probíhajícího správního řízení pokácené dřeviny již neexistovaly, nebylo možné objektivně určit, zda splňovaly předpoklady pro postup dle ust. § 8 odst. 4 zákona, neboť žalobce pro své tvrzení, že předpoklady naplněny byly, nepředložil žádný důkaz.
- 36 Žalobce ve správním řízení opakovaně uváděl, že na místě samém shledal akutní nebezpečí pádu obou dřevin. Samotný stav posuzovaných dřevin, který by o bezprostřední hrozbě pádu mohl svědčit, však ve správním řízení nepopsal, nezmínil žádný konkrétní defekt, změnu stability či narušení statiky dřevin atp. Žalobce svůj postup obhajoval třemi argumenty, žádný z nich však nesvědčí o havarijním stavu dřevin. Argument, že v lokalitě došlo v mezidobí mezi udělením povolení ke kácení a realizací kácení k samovolnému pádu jiných tří stromů, nemá vypovídací hodnotu o stavu právě dvou předmětných dřevin. Ani argument, že v lokalitě došlo v blíže neurčené době k pádu jiných stromů na zahradu obyvatelky dané lokality, nemůže přesvědčivě potvrdit nezbytnost pokácet obě dvě předmětné dřeviny, neboť tvrzení není způsobilé vypovědět ničeho o stavu právě posuzovaných dvou konkrétních dřevin. Stejně tak argument dendrologickým hodnocením společnosti [REDAKCE] ze dne 25. 3. 2018 o rizikovém

stavu obou posuzovaných dřevin není důkazem o tom, že by obě dřeviny zřejmě a bezprostředně hrozily pádem, neboť z obsahu správního spisu jednoznačně vyplývá (viz korespondence z 5. 11. 2018), že společnost [REDAKCE] havarijní stav u posuzovaných dřevin dne 25. 3. 2018 nezjistila a žalobce neuvedl žádnou okolnost, která by nasvědčovala náhlé změně obou dřevin.

- 37 Z obsahu správního spisu nadto soud zjistil, že žalobce nepřistoupil k pokácení předmětných dřevin bezprostředně po jejich ohledání, ale učinil tak nejdříve následujícího dne poté, v rámci organizace kácení ostatních dřevin v lokalitě. Tato skutečnost nesvědčí jeho tvrzení, že situaci bylo nutné řešit bezprostředně.
- 38 Žalobce dále správním orgánům (a ani soudu) nepředložil důkazy, z nichž by bylo možné havarijní stav obou posuzovaných lip jakkoli prokázat. Žalobce sice v doplnění odvolání tvrdil, že bezprostřední hrozbu pádem lze prokázat fotografiemi předmětných dřevin, ve správním spisu se však takové průkazné fotografie nenacházejí, neboť jsou v něm založeny fotografie z března 2018 zachycující situaci v lokalitě včetně obou stromů, z nichž však nelze seznat jejich zdravotní stav, a dále fotografie pařezů již pokácených stromů, z nichž o stavu stromů nelze zjistit ničeho. Žalobce dále v doplnění odvolání označil k důkazům fotografie tří samovolně padlých stromů a e-mailovou korespondenci s obyvatelkou lokality, tyto důkazy však nejsou způsobilé prokázat havarijní stav předmětných dvou dřevin. Konečně ani žalobcem v doplnění odvolání označené výpovědi obou osob přítomných na místě dne 4. 4. 2019 nemohou být důkazem o stavu stromů, neboť obě osoby se před správním orgánem podrobně vyjádřily při ústním jednání a obě objasnily, že na nebezpečí, riziko a bezprostřední ohrožení usoudily právě z důvodu pádu jiných tří stromů v lokalitě, z důvodu pádu jiných dvou stromů v minulosti na zahradu obyvatelky lokality a z důvodu dendrologického hodnocení. Jiné důvody neuváděly, ani žalobce neuváděl, jaké další tvrzení by obě osoby mohly svojí výpovědí prokázat. Nadto je soud přesvědčen, že pouhá výpověď osob provázaných se subjektem, v jehož zájmu došlo k pokácení dřevin, nemůže být v této věci přesvědčivým důkazem. Pokud by k tomu, aby se delikvent zprostil odpovědnosti za správní delikt dle ust. § 88 odst. 1 písm. c) zákona o ochraně přírody a krajiny, stačilo pouhé jeho tvrzení, případně tvrzení osob s ním provázaných, že stav dřevin byl havarijní, postrádalo by ust. § 8 téhož zákona jakýkoli význam, neboť vždy by bylo možné tvrdit, že stav stromů byl velmi špatný, přičemž správní orgány by poté, co by byl strom pokácen a odklizen (aniž by to bylo v souladu s ust. § 8 odst. 4 citovaného předpisu do 15 dnů od provedení kácení řádně oznámeno), často fakticky neměly možnost prokázat opak. Nelze proto připustit takový závěr, že výjimku ospravedlňující kácení stromů může bez dalšího založit pouhé tvrzení osob zainteresovaných na samotném kácení ohledně špatného stavu takového stromu (srovnej: rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 23. 9. 2016 č.j. 4 As 117/2016-26).
- 39 S ohledem na výše uvedené soud nepřisvědčil ani námitce žalobce, v níž vytýká žalovanému porušení ust. § 3 správního řádu. Dle soudu žalovaný náležitě zjistil skutkový stav a provedl všechny relevantní důkazy, které byly nezbytné k vydání rozhodnutí ve věci.
- 40 Lze tedy shrnout, že žalobce sice tvrdil, že stromy pokácel z bezpečnostních důvodů, neboť se nejevily jako bezpečné, avšak neuvedl žádné skutečnosti svědčící o okamžité hrozbě vzniku škody na zákonem chráněných hodnotách dle ust. § 8 odst. 4 zákona o ochraně přírody a krajiny, pro které nebylo možné pokácení odložit. Pokud by stav dřevin postup podle ust. § 8 odst. 4 zákona o ochraně přírody a krajiny umožňoval, musel by žalobce v tom případě prokázat havarijní stav každého jednotlivého kusu před samotným kácením. Žalobce však žádný takový důkaz z doby bezprostředně předcházející kácení nepředložil. Pokácení stromů bez předchozího povolení podle citovaného ustanovení zákona o ochraně přírody je krajním řešením, tudíž ani okolnost, že v lokalitě došlo k pádu jiných stromů, nemůže být sama o sobě důvodem pro závěr o nutnosti pokácet dřeviny bez povolení. Rozhodující je totiž pouze jejich stav. Pokácením dřevin tedy žalobce znemožnil kontrolnímu orgánu předem vyhodnotit zásah a posoudit závažnost důvodů pro kácení.

- 41 K dílčí námitce, dle níž žalobce neporušil ani oznamovací povinnost o provedení kácení obou lip, neboť tak učinil ústně, městský soud uvádí pouze to, že ze správního spisu nevyplývá, že by žalobce takové ústní oznámení učinil. Městský soud poznamenává, že žalovaný nesplněním oznamovací povinnosti neargumentoval při posuzování odpovědnosti za přestupek č. 1 a při určení výše pokuty, ale užil ji jako podpůrnou argumentaci pro úvahu, žalobce zřejmě neměl v úmyslu postupovat dle ust. § 8 odst. 4 zákona. Vzhledem k tomu, že odpovědnost za uvedený přestupek ust. § 88 odst. 1 písm. c) zákona o ochraně přírody a krajiny je objektivní, a otázka zavinění, tedy úmyslu, se v řízení vůbec nezkoumá, nemá městský soud za potřebné se k vznesené námitce blíže vyjadřovat. Její vypořádání totiž není pro posouzení zákonnosti napadeného rozhodnutí relevantní.
- 42 V druhé žalobní námitce žalobce namítal, že není osobou odpovědnou ze spáchání přestupku dle ust. § 88 odst. 1 písm. e) zákona o ochraně přírody a krajiny, neboť odpovědnou osobou je zhotovitel kácení předmětných stromů.
- 43 K tomu je třeba nejprve uvést, že také odpovědnost vznikající na základě ust. § 88 odst. 1 písm. e) zákona o ochraně přírody a krajiny je odpovědností objektivní; obdobně je tomu ostatně i v případě deliktů odpovědnosti právnických osob a jim naroveň postavených fyzických osob při výkonu podnikání, vznikající na základě řady dalších předpisů z oblasti správního práva. Jestliže je odpovědnost za určitý delikt objektivní, pak se jedná o odpovědnost za následek, tj. bez ohledu na zavinění. Zkoumá se zejména naplnění obligatorních znaků objektivní stránky v dané věci dotčené skutkové podstaty, kterými jsou jednání, následek a příčinná souvislost mezi nimi. Příčinná souvislost – kauzální nexus – je vztah mezi protiprávním jednáním jako příčinou a škodlivým následkem, který je právě tímto jednáním vyvolán. Ve shodě s doktrínou je přitom jednání příčinou následku pouze tehdy, jestliže by následek bez tohoto jednání nenastal buď vůbec, anebo by bez něho nenastal takovým způsobem, jakým konkrétně nastal.
- 44 V posuzované věci z obsahu správního spisu vyplývá, že na pokácení předmětných sedmi lip bez předchozího opatření výjimky ze zákazů u zvláště chráněných živočichů se podílel nejen zhotovitel, tj. společnost, jejíž zaměstnanci činnost fakticky vykonali, ale podílel se na ní též žalobce. Jednání žalobce lze vysledovat již v samotném podání žádosti o povolení kácení předmětných stromů. Tím žalobce de facto určil objekt budoucího škodního zásahu. Poté, co bylo rozhodnutí o kácení k žádosti žalobce vydáno, spočívalo jednání žalobce v objednání vlastního kácení, v přítomnosti a podílení se zaměstnance žalobce na označení předmětných stromů jako stromů určených ke kácení dle vydaného povolení, v kontrole průběhu kácení na místě, v bezvýhradném převzetí objednaného díla, to vše za situace, kdy žalobce byl v minulosti vyrozuměn o výskytu předmětného zvláště chráněného druhu v dané lokalitě (viz vyjádření Biologického centra AV ČR, Entomologického ústavu, ze dne 20. 7. 2018). Tímto jednáním žalobce naplnil skutkovou podstatu vyčteného přestupku, jejímž znakem je i následek, ke kterému došlo, tedy pokácení sedmi lip, které byly sídlem zvláště chráněného druhu páchníka hnědého, a jedna z nich byla také sídlem zvláště chráněného druhu kovaříka rezavého. Městský soud dále k odpovědnosti žalobce připomíná, že výjimka dle ust. § 56 zákona o ochraně přírody a krajiny je udělována na žádost toho, kdo zamýšlí uskutečnit škodlivý zásah (zde pokácení sedmi lip), přičemž v posuzovaném případě žalobce takovým subjektem byl, což vyplývá ze skutečnosti, že právě žalobce podal žádost o povolení kácení předmětných lip.
- 45 Městský soud v Praze přisvědčuje žalobci, že dle judikatury správních soudů zásadně nenese sankční odpovědnost ten, kdo měl, coby investor, povinnost obstarat příslušné souhlasy a povolení, ale ten, kdo na základě smluvního vztahu s ním posuzované činnosti fakticky prováděl. Judikatura správních soudů však dále dovozuje, že s přihlédnutím ke konkrétním okolnostem případu lze připustit odpovědnost nejen zhotovitele předmětné činnosti, ale též jejího objednatele. Z rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 5. 3. 2009 č.j. 9 As 50/2008-64 vyplývá, že odpovědnost zadavatele přichází v úvahu, je-li bezpečně zjištěno, že pracovník vykonavatele pracoval v přímé řídicí působnosti zadavatele. Uvedená situace dle přesvědčení

soudu nepochybně nastala, neboť ze správního spisu vyplývá, že zaměstnanci společnosti, která fakticky předmětnou činnost realizovala, jednali zcela v souladu s objednávkou žalobce a s jeho pokyny, od zadání se ani částečně neodchýlili. Městský soud v Praze má tedy za to, že žalobce se vlastním jednáním na kácení předmětných dřevin podstatnou mírou podílel, neboť jej prostřednictvím svého pověřeného zaměstnance kontroloval a řídil. Nelze proto dospět k závěru, že odpovědným subjektem za správní delikt je v daném případě pouze zhotovitel, nikoli i objednatel, tedy žalobce.

- 46 Námitka žalobce, v níž polemizuje s žalovaným o tom, že zhotovitel činnosti v dané věci nejednal jako žalobcův nástroj, nýbrž jednal ze své vůle, je zavádějící, neboť žalovaný v napadeném rozhodnutí neučinil úvahu v tom smyslu, že by společnost, která kácení realizovala, nejednala o své vůli a byla pouhým žalobcovým „nástrojem“ jedajícím na základě vůle jiného subjektu. Předmětná společnost se dle odůvodnění napadeného rozhodnutí rovněž podílela na jednání naplňujícím znaky přestupku, neboť o své vůli pokračovala v kácení i přesto, že pokácením první lípy mohla zjistit přítomnost zvláště ohroženého druhu brouků žijících v ztrouchnivělém dřevě.
- 47 K námitce nenaplnění materiální stránky přestupku městský soud nejprve uvádí, že ust. § 50 zákona o ochraně přírody a krajiny chrání volně žijící živočichy na principu komplexní ochrany jejich stanovišť, a podle názoru soudu společenský zájem na jejich ochraně není namístež bagatelizovat. Aby byla společenská nebezpečnost snížena, musely by existovat specifické okolnosti případu, které by ji zásadním způsobem snižovaly na nepatrný stupeň (srovnej: rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 9. 4. 2015 č.j. 7 As 63/2015). V posuzované věci však městský soud žádné takové specifické okolnosti případu neshledal, a ani žalobce takové okolnosti soudu nenabídl. Má-li žalobce za to, že společenskou nebezpečnost snížila jeho následná spolupráce s Inspekcí, jmenovitě přemístění kmenů pokácených dřevin na vhodnou určenou lokalitu pro dokončení vývoje zvláště chráněných druhů brouků, pak soud s jeho názorem nesouhlasí. Dodatečné částečné zmírnění dopadu zásahu proti zvláště chráněným druhům poté, co protiprávní jednání vyjde najevo, nemůže být okolností, která snižuje protiprávnost jednání. Ani existence povolení ke kácení dřevin a existence veřejného zájmu na kácení dřevin (zajištění bezpečnosti silničního provozu) nejsou okolnostmi, které by mohly snížit společenskou nebezpečnost žalobcova jednání. Soud připomíná, že, jak zjistil z obsahu správního spisu, veřejný zájem spočívající v zajištění bezpečnosti silničního provozu bylo s nejvyšší pravděpodobností možné zajistit i při současném zajištění ochrany zvláště ohrožených druhů brouků, neboť bylo možné zajistit bezpečnost okolí předmětných dřevin například jejich ořezem na torzo, případně alespoň ponecháním kmenů na místě, což je řešení pro ochranu obou zvláště ohrožených druhů výhodnější. I přes udělení povolení ke kácení a existenci veřejného zájmu na bezpečnosti silničního provozu tedy soud považuje jednání spočívající v pokácení stromů bez vyžádání si příslušné výjimky za jednání se závažným následkem pro zvláště chráněný druh.
- 48 Městský soud v Praze závěrem uvádí, že považuje odůvodnění napadeného rozhodnutí, v němž se žalovaný vypořádává s vnesenou námitkou (totožnou s námitkou žalobní), za řádné, věcně správné a vyčerpávající a je přesvědčen, že žalobci se v něm dostalo adekvátní odpovědi na jeho argumenty. Městský soud proto na odůvodnění žalovaného v podrobnostech odkazuje, neboť nemá, co dalšího by k němu dodal.

V. Závěr

- 49 Žalobce se svými námitkami tedy neuspěl; jelikož v řízení o žalobě nevyšly najevo žádné vady, k nimž je nutno přihlížet z úřední povinnosti, městský soud zamítl žalobu jako nedůvodnou.
- 50 O náhradě nákladů řízení rozhodl soud v souladu s § 60 odst. 1 s. ř. s. Žalobce neměl ve věci úspěch, a nemá proto právo na náhradu nákladů řízení; žalovanému pak v řízení o žalobě nevznikly žádné náklady nad rámec běžné úřední činnosti.

Poučení:

Proti tomuto rozhodnutí lze podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává ve dvou (více) vyhotoveních u Nejvyššího správního soudu, se sídlem Moravské náměstí 6, Brno. O kasační stížnosti rozhoduje Nejvyšší správní soud.

Lhůta pro podání kasační stížnosti končí uplynutím dne, který se svým označením shoduje se dnem, který určil počátek lhůty (den doručení rozhodnutí). Připadne-li poslední den lhůty na sobotu, neděli nebo svátek, je posledním dnem lhůty nejbližší následující pracovní den. Zmeškání lhůty k podání kasační stížnosti nelze prominout.

Kasační stížnost lze podat pouze z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 s. ř. s. a kromě obecných náležitostí podání musí obsahovat označení rozhodnutí, proti němuž směřuje, v jakém rozsahu a z jakých důvodů jej stěžovatel napadá, a údaj o tom, kdy mu bylo rozhodnutí doručeno.

V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

Soudní poplatek za kasační stížnost vybírá Nejvyšší správní soud. Variabilní symbol pro zaplacení soudního poplatku na účet Nejvyššího správního soudu lze získat na jeho internetových stránkách: www.nssoud.cz.

Praha 20. října 2021

JUDr. Ladislav Hejtmánek v. r.
předseda senátu